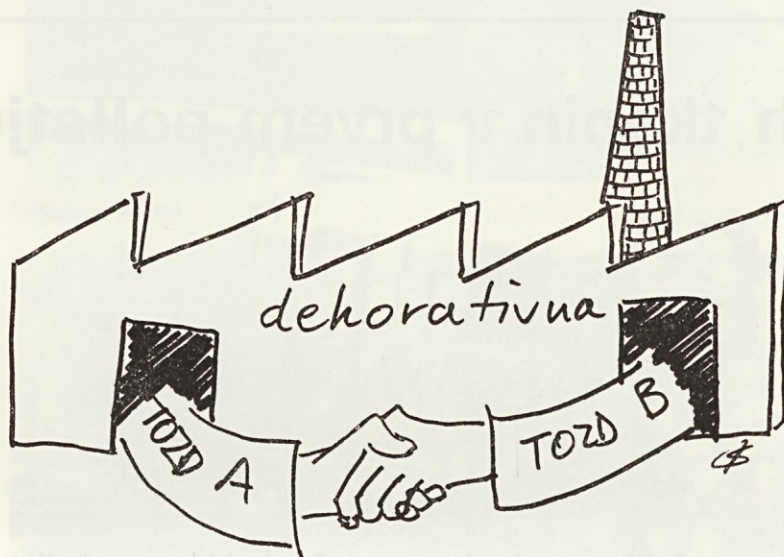

Združitev TOZD Surova tkanina in TOZD Gotova tkanina

Pred časom so delavski sveti ustanovili komisijo ter jo zadolžili, da pripravi analizo pogojev naše proizvodnje, organizirane v TOZD Surova tkanina in TOZD Gotova tkanina, na osnovi katere naj bi se ugotovili razlogi za združitev teh dveh TOZD. Analiza je narejena in vam jo posredujemo.

V juliju leta 1976 se je enovita delovna organizacija Tovarna dekorativnih tkanin, Dekorativna, konstituirala kot delovna organizacija Dekorativna, Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana, s tremi temeljnimi organizacijami, in sicer TOZD Surova tkanina in TOZD Gotova tkanina, TOZD Energetika in vzdrževanje in Delovna skupnost skupnih služb. V letu 1978 pa je v sestavu Dekorativne vstopila delovna organizacija Volna Laško, ki je pridobila status TOZD Predilnica Laško. V sedanjem trenutku je torej Dekorativna organizirana kot delovna organizacija s štirimi temeljnimi organizacijami in z Delovno skupnostjo skupnih služb. Takoj na začetku naj povemo, da smo delavci Dekorativne leta 1973 na zborih delavcev, na podlagi analize, ki jo je pripravila komisija, sklenili, da v naši delovni organizaciji ni pogojev za ustanovitev temeljnih organizacij. Leto kasneje pa smo svojo odločitev spremenili in sicer na podlagi nove analize ter se odločili za organiziranje temeljnih organizacij. Analiza in sama odločitev je bila v precejšnji meri rezultat takratnih razmer, ko so se množično ustanovljale temeljne organizacije. To je bilo obdobje po sprejemu ustave v l. 1974, ki je uveljavila načelo, da je ustanovitev temeljne organizacije pravica in dolžnost delavcev. Že tedaj pa je bilo marsikomu jasno, da bo delitev proizvodnje na TOZD Surova tkanina in TOZD Gotova tkanina (v nadaljnjem besedilu TOZD A in TOZD B) umetna, da bo enovit delovni proces nasilno pretrgan, kar se je tudi pokazalo v vseh

teh letih obstoja TOZDA A in B. Če se še enkrat povrnemo k obdobju ustanovitve TOZD A in B in njunemu konstituiranju v letu 1976, tudi ne moremo mimo dejstva, da Zakon o združenem delu v svojem 370. členu predvideva med drugim tudi ukrepe družbenopolitične skupnosti, ki spodbujajo k ustanovitvi temeljnih organizacij. Še enkrat naj poudarimo, da je bila ustanovitev TOZD A in B v glavnem plod tedanjih političnih razmer, ki so odtehtali razloge, ki so govorili proti taki ustanovitvi. V primeru združitve TOZD A in B zato ne moremo govoriti, da so se spremenili pogoji, oziroma, da so prenehali pogoji, ki jih navaja 320. člen ZZD, ampak lahko trdimo, da že v času nastanka TOZD A in B ni bila upoštevana prva točka 320. člena ZZD (enoten delovni proces), kajti TOZD A in B le skupaj predstavljata tako delovno celoto. S predlagano združitvijo bi torej zadostili enemu od pogojev za združitev TOZD, torej enovitemu delovnemu procesu, kajti izdelava tkanin predstavlja tak del delovne organizacije, v katerem so delavci neposredno povezani z enotnim delovnim procesom in s tem pri delu med seboj odvisni in v katerem dosegajo

skupen rezultat. Enotnost delovnega procesa se kaže v tem, da se proizvodne faze do končnega izdelka med seboj pogosto prepletajo in dopolnjujejo in so druga od druge odvisne. Tako nekateri delavci, ki združujejo delo v TOZD A in B opravljajo delo na sredstvih, oziroma v prostoru, ki formalno spada med osnovna sredstva drugega proizvodnega TOZD. Prav tako se dogaja, da so strokovnemu vodji, ki združuje delo v TOZD A, zaradi narave dela, po organizacijski shemi podrejeni delavci TOZD B. Delavec, ki združuje delo v TOZD A opravlja delo tako za TOZD A kot B. Takih primerov, ki kažejo na soodvisnost dela je v TOZD A in B še več, vendar jih ne bomo naštevali. Delitev TOZD A in B ima za posledico organizacijsko-kadrovske težave pričasem razporejanju delavcev iz enega v drugi TOZD, posebno kadar gre za nujne in kratkotrajne razporeditve, ko bi lahko v primeru obstoja enega samega proizvodnega TOZD, šlo le za izvrševanje delovnih nalog.

Težave pa so tudi pri delitvi skupnega prihodka, ki ga realizira TOZD B s prodajo končnih proizvodov. Delitev skupnega prihodka se izvrši na osnovi

razmerja stroškov poslovanja, ki se z vsakoletnim planom TOZD A in B planirajo in predstavljajo tudi kalkulatивно osnovo za izračun lastne cene proizvoda TOZD A in proizvoda TOZD B. Ker gre v primeru naših dveh TOZD za delitev proizvodnih faz, ki so potrebne za izdelavo končnega proizvoda, se ustrezno delijo tudi proizvodni stroški. Tako je večji del proizvodnih stroškov planiran v TOZD A in manjši v TOZD B, pač v sorazmerju in po vrstah stroškov, ki pripadajo konkretnim proizvodnim fazam. Sorazmerje teh stroškov daje po vsakoletnem finančnem planu ključ za razdelitev skupnega dohodka, ta pa mora v posameznem TOZD zadoščati za kritje vseh stroškov v TOZD, ustrezno višino dohodka, iz katerega se pokrivajo vse obveznosti in čistega dohodka, katerega TOZD razdeli v skladu s svojimi potrebami.

Ker med letom prihaja do velikih nesorazmerij pri spremembi posameznih cen, ki na nekaterih postavkah bolj, na drugih manj naraščajo, se spremeni tudi dejansko razmerje proizvodnih stroškov. Tako delež skupnega prihodka, ki ga TOZD pridobi na podlagi planskega razmerja stroškov, ne zadošča za kritje vseh potreb v enem TOZD, v drugem TOZD pa se pojavi višek. Tako smo velikokrat ugotavljali, da doseženi poslovni rezultat v posameznem TOZD ni odraz prizadevanja in delovnih rezultatov delavcev v TOZD, temveč je bil pozitiven ali negativen rezultat posledica spremembe posameznih stroškov v strukturi lastne cene skupnega proizvoda. Te spremembe pa so nastajale izven TOZD in delovne organizacije, na kar delavci v TOZD niso imeli nikakršnega vpliva. Ker torej udeležba na skupnem prihodu TOZD A in B temelji predvsem na stroških posameznih faz, ki so potrebni za izdelavo skupnega proizvoda, in ker na te stroške delavci zaradi

močne prisotnosti zunanjih dejavnikov (sprememb), nimajo vpliva, menimo da izkazani dohodek, boljši ali slabši največkrat ni rezultat prizadevanj in vloženega dela delavcev in da je s tem kršeno temeljno načelo o pravici delavcev, da samostojno odločajo o pridobivanju in delitvi dohodka.

Na povezanost obeh TOZD kaže tudi dejstvo, da sta delavska sveta TOZD A in B imela večkrat skupno zasedanje, kajti zaradi tako visoke stopnje povezanosti in odvisnosti, imata veliko skupne problematike, ki

se je obravnavala hkrati, o njej pa se je odločalo ločeno. Iz sedanje prakse sklepamo na to, da delavci zaradi združitve obravnavanih TOZD ne bodo okrnjeni v svojih pravicah v vseh oblikah odločanja v TOZD in v vseh drugih oblikah združevanja dela in sredstev. Tako bo seveda povečano število delegatov v delavskem svetu novega TOZD, pri čemer bo potrebno upoštevati zakonske določbe glede zastopanosti delavcev iz vseh delov delovnega procesa. Povsem enako bo potrebno upoštevati to dejstvo tudi pri drugih organih uprav-

ljanja in prav tako pri oblikovanju delegacij za skupščino družbenopolitične skupnosti in za delegacije za skupščine SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje. Tudi delo v osnovnih organizacijah družbenopolitičnih organizacij zaradi združitve TOZD ne bo trpelo, ker se bo ustrezno povečalo število osnovnih organizacij.

Na koncu naj ugotovimo, da bodo s prenehanjem TOZD A in B in z organiziranjem novega TOZD, ki bo nastal z združitvijo prejšnjih dveh, odpadli vsi navedeni problemi, ne bodo pa

delavci prizadeti v uresničevanju svoje temeljne pravice v zvezi z upravljanjem in razpolaganjem z dohodkom, pravice, ki jo delavcem zagotavlja ustava, Zakon o združenem delu in drugi predpisi.

Razloge o upravičenosti združitve TOZD A in TOZD B bomo še obravnavali ter dosledno pretehtali in ugotovili, koliko je ta združitev smotrna za naše nadaljnje delo. V razpravi moramo sodelovati vsi, saj je odločanje o organiziranju temeljnih organizacij naša osnovna pravica v združenem delu.

Prodaja naših tkanin v prvem polletju

V prvih šestih mesecih letošnjega leta smo prodali naših izdelkov v vrednosti dinarjev 2.682.524,211 oziroma 3.512.806 tekočih metrov tkanin. Na domačem trgu smo plasirali blaga za 2.058.526,702 din, oziroma 2.723.684 tekočih metrov, na tujem tržišču pa za 653.997.509 din, oziroma 789.122 tekočih metrov tkanin.

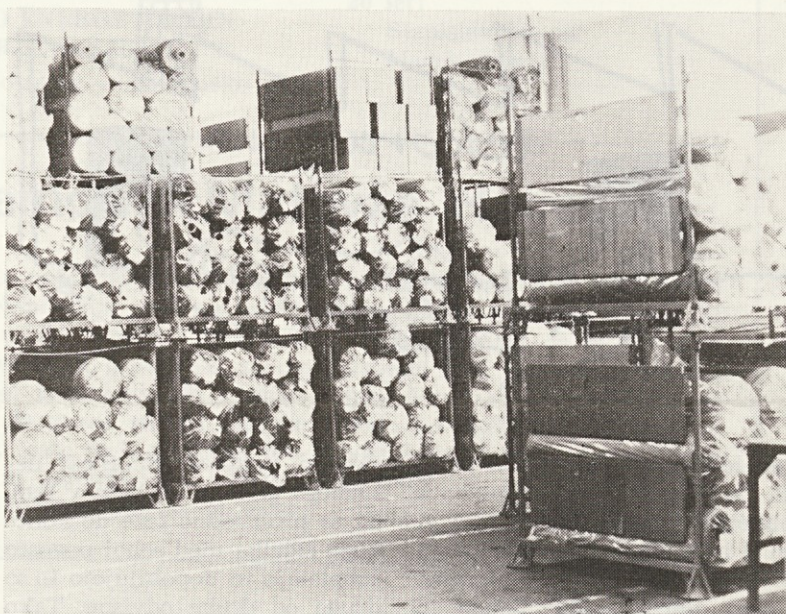
V primerjavi z letom 1984 smo prodali vrednostno za 67 % več, v fizičnih pokazateljih pa smo prodali v letu 1985 za ca. 40.000 tekočih metrov manj naših tkanin, oziroma 1,5 % manj kot 1984. Vendar lahko ugotovimo, da je prodaja na domačem trgu v I. polletju potekala zadovoljivo, predvsem v prvih treh mesecih, saj smo prodali na domačem trgu za 120.000 tekočih metrov več tkanin kot lani v istem obdobju.

V naši izvozni dejavnosti so rezultati v fizičnem obsegu slabši, saj smo izvozili za 160.000 tekočih metrov tkanin manj kot v lanskem istem obdobju. Analiza vzrokov manjšega izvoza v letošnjem prvem polletju je pokazala dve bistveni postavki:

— manjši izvoz v SZ, ker kupec Exportliljon iz Moskve ni dobil predvidenih kontingentov in

— manjša količina naših kupcev iz Švedske Kåblo, IKEA v drugem kvartalu kot je bilo dogovorjeno.

Položaj na domačem trgu, zlasti od meseca aprila dalje pa ni dopuščal, da bi lahko plasirali dodatne količine, ki so bile razpoložljive iz naše večje pro-

izvodnje. Istočasno pa so domači proizvajalci pohištva zaradi vse težje prodaje, želeli določene artikole in določene kvalitete. Zlasti je postala problematična

prodaja količin, ki so ostajale od izvoznih naročil, a domača pohištvena industrija takih artiklov nima v svojih programih.

Zaostreni pogoji gospodarjenja, padec prodaje oblazinjene pohištva in kopičenje zalog le tega na skladiščih, saj se te pojavljajo pri nekaterih pohištvenih tovarnah v višini 2 in 3-mesečne proizvodnje, je privedlo do zmanjšanja proizvodnje oblazinjene pohištva.

Proizvodnja pohištvenih tkanin v Jugoslaviji od vseh proizvajalcev, po podatkih poslovnega združenja UTEKS, je znašala v prvem polletju 1985 6.440.000 kv. metrov, v istem obdobju lani pa 6.530.000 kv. metrov. Toda položaj na tržišču je privedel do drastičnega povečanja zalog na 3.364.000 kv. metrov (52 % od celotne proizvodnje), v primerjavi z lanskim letom, ko so znašale 1.646.000 kv. metrov (povečanje za 105 %).

Kakšna so predvidevanja o plasmanu naših tkanin v drugem polletju?

Po podatkih, ocenah in informacijah, ki jih imamo, se pričakuje še nadaljnja stagnacija v proizvodnji oblazinjene pohištva v drugem polletju. Realno se ocenjuje, da bi pohištvena industrija izvozila večje količine svojih izdelkov na klinirsko področje do konca tega leta, kar bi lahko prineslo rahlo oživitvev na domačem trgu pri prodaji pohištvenih tkanin.

Na področju izvoza pričakujemo poleg že sklenjenih pogodb in pridobljenih naročil, še dodatne posle za izvoz v SZ, Avstralijo, Švedsko in Novo Zelandijo, s čimer bi nadoknadili izpad v prvem polletju.

Mitja Kus

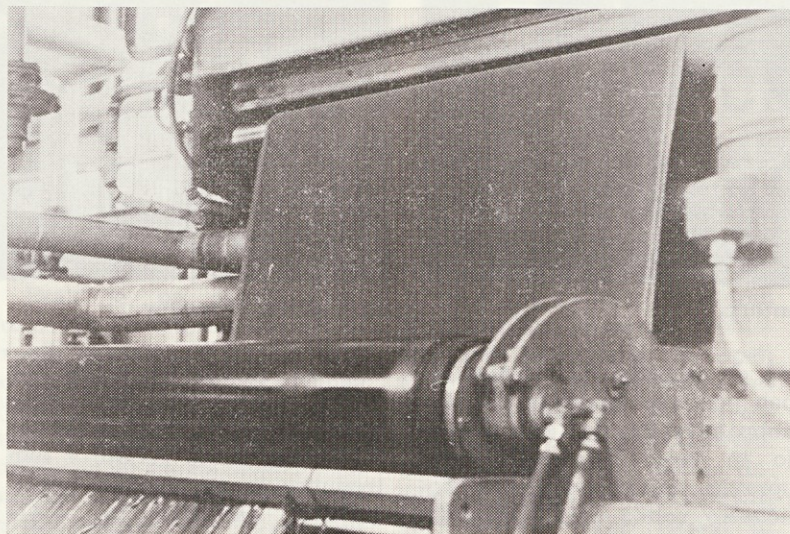
Rekonstruirali smo napravo za kontinuirano barvanje tkanin

Leta 1977 je naša delovna organizacija kupila napravo za kontinuirano barvanje lasnih — pliš tkanin. Do takrat smo pretežno proizvajali »pliš tkanine«, ki so bile stekane iz barvastih naravnih materialov. Le manjše količine smo tkali s surovim materialom in nato komadno barvali na motovilastih kadeh. Poleg te možnosti barvanja je obstajala le še možnost barvanja na barvarskih zvezdah. V obeh primerih je potekalo barvanje diskontinuirano, v barvnem razmerju do 1:30 in v delovnem ciklusu od 6 do 8 ur. Praktično smo na tem stroju, v eni izmeni, pobarvali od 100 do 150 m blaga, odvisno od teže artikla. S proizvodnjo akrilnih plišev pa je zaradi občutljivosti teh vlaken na temperaturo (termoplastična lastnost) bilo barvanje po takratnih postopkih skoraj nemogoče. Manjše količine so se še vedno barvale na »zvezdah«, vendar je bil izgled tkanin slabši, skoraj nemogoče pa se je bilo izogniti zmečkaninam, katere tudi v kasnejših procesih obdelave ni bilo več možno odpraviti.

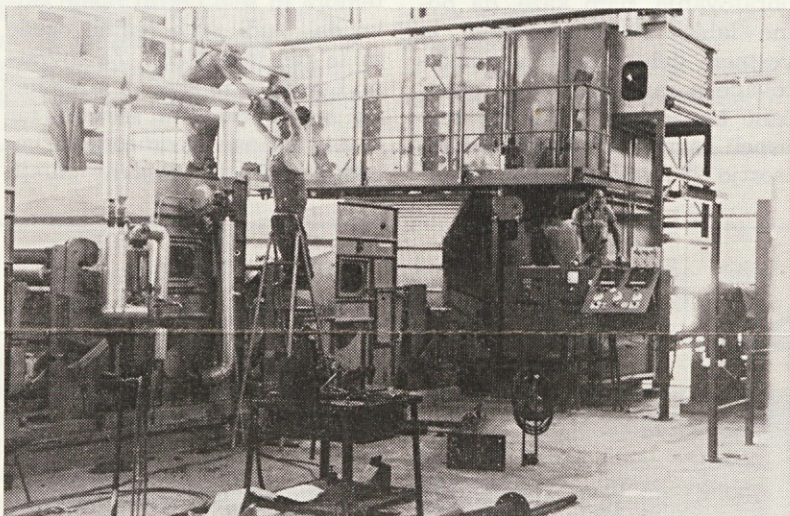
V taki situaciji smo bili pravzaprav prisiljeni kupiti napravo za kontinuirano barvanje lasnih — »pliš« tkanin oziroma pletenin. Izredno težko je bilo preusmeriti proizvodnjo zaradi spremenjene surovinske osnove, težko je bilo tudi prodreti na tržišče z novimi kvalitetami, težko pa je bilo tudi osvojiti novo tehnologijo. Velika angažiranost vseh pa je bila poplačana, ko je z leti naraščalo povpraševanje po tovrstnih, enobarvnih pliš tkaninah. Zaradi sorazmerno velike investicijske naložbe je bilo le malo proizvajalcev tkanin za blazinjenje pohišta sposobnih osvojiti tovrstno tehnologijo kontinuiranega barvanja. S temi enobarvnimi pliši smo hitro povečali naš izvoz, predvsem na zahodna tržišča.

Pri tako naraščajočem izvozu pa so tudi kapacitete barvanja v treh izmenah postale premajhne, zato smo morali na tej fazi delati tudi večino prostih sobot, nedelj in praznikov. Takšno stanje nas je prisililo, da smo pristopili k rekonstrukciji te tehnološke faze.

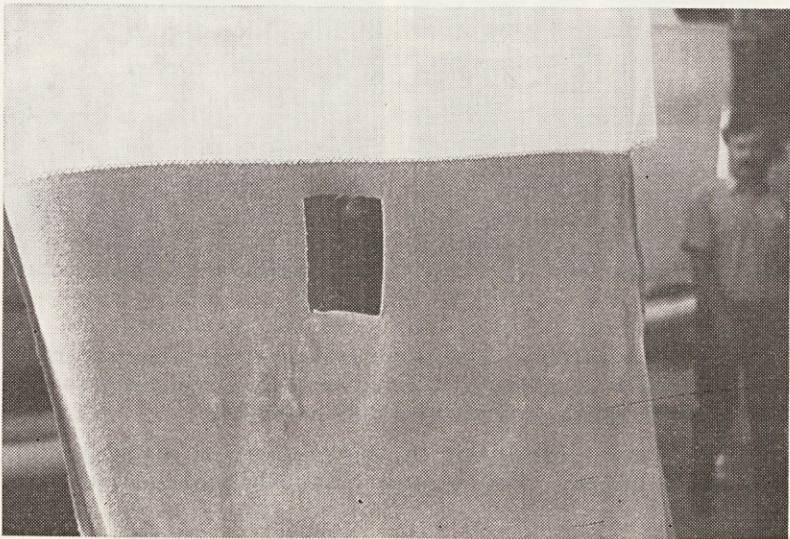
Pri načrtovanju rekonstrukcije smo izhajali iz potreb po povečanih kapacitetah za najmanj 25 odst., prav tako pa smo želeli v samo linijo vključiti tudi del predobdelave, ki bi zago-

Zadnji metri

Potek montaže

Prvi metri s prenovljene kontinuirke

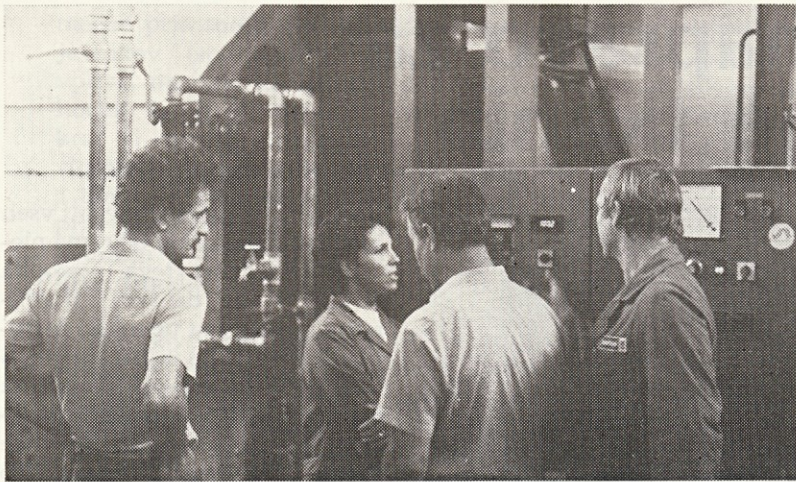
tavljala boljšo kvaliteto (predvsem odpravila odtise in gube). Z rekonstrukcijo pa smo načrtovali tudi dodatno možnost barvanja v peni. Ta tehnološka oblika barvanja se je razvila šele v zadnjih letih in trenutno obratujeta v Evropi le dve tovrstni napravi. Prva v Franciji in druga v Zahodni Nemčiji.

Prednost tega načina barvanja je v tem, da prehajamo zopet na ločen sistem barvanja acilnega dela s kationskimi barvili in ločeno na barvanje celuloznega dela z anionskimi barvili. Občutljivost pri pripravljanju barvnih flot se s tem bistveno zmanjša. Iz izkušenj naših konkurenčnih firm pa že po tem

postopku ni možno barvati vseh kvalitet pliš tkanin oziroma pletenin. Prednost tega postopka je tudi v tem, da floti s posebnima mešalcema upenimo in dobimo iz 1 l flote 6—10 l pene. S tem načinom zmanjšujemo tudi porabo barvil in pomožnih sredstev. Po tem postopku barvane tkanine so manj tehnološko obremenjene in se lahko zmanjša kasnejša končna obdelava v apreturi. Izgled tkanin, barvnih po tem postopku je lepši, boljša je tudi kvaliteta. Nova tehnološka linija bo zagotovila racionalnejšo porabo pare, električne energije in vode. Naprava je opremljena z merilcem porabe pare (uro z regulatorjem, enako tudi z merilci porabe vode na posameznih pralnih agregatih). S tem bo možno dobiti točne podatke za obračun stroškov barvanja. Na glavnem vodnem dovodu smo vgradili tudi elektro-pnevmatski ventil, ki bo zapiral dovod vode vedno kadar naprava ne bo obratovala. S tem bomo zmanjšali porabo vode in tudi energije, ki je potrebna za dogrevanje v pralnih agregatih na programirano temperaturo. Manjše količine vode pa predstavljajo tudi manjše onesnaževanje v ekološkem smislu.

Načrtovanje in terminsko planiranje rekonstrukcije je bilo vezano z mnogimi težavami, med katerimi pa je bil razpoložljiv čas kolektivnega dopusta največja ovira. V treh tednih je bilo potrebno odstraniti staro napravo, večino starih temeljev, narediti nove in na te postaviti novo tehnološko linijo. Celotno vodno, električno, pnevmatsko inštalacijo je bilo potrebno na novo izdelati. Prav tako pa je bilo potrebno izdelati še dva dodatna rezervoarja za floti in novi ter stari del za pripravo flot povezati s sistemom za barvanje v peni.

V času priprav je delo potekalo v veliki nervozi, saj je dobavitelj opreme kasnil z dobavo več kot dva meseca. Prevzem opreme je bil izvršen praktično le nekaj dni pred nastopom kolektivnega dopusta. Razumljivo je, da pri tako velikih investicijah prihaja do raznih odstopanj. No, tudi mi smo odkrivali razne napake, katere smo morali odklanjati med samo montažo. Te korekture in izredna vročina, ki nas je spremljala ves čas dela, je zahtevala še dodatno angažiranje vseh, ki so sodelovali pri delu.

Še zadnji napotki Küstercovega monterja

Izredno priznanje moramo dati vsem našim vzdrževalcem, pa tudi vsem delavcem, ki smo jih pogodbeno vključili v to delo.

Največje zadovoljstvo za vse izvajalce del pa predstavljajo opravljena dela v predvidenem roku. Po izjavah monterjev dobavitelja je to najkrajši dosedanja čas trajanja tovrstne montaže. Za izreden uspeh smatramo tudi uspešno poskusno obratovanje in da med rednim začetnim obratovanjem ni prišlo do večjih proizvodnih težav oziro-

ma do zastojev. Ta delovni uspeh ponovno dokazuje, da je z dobro pripravo dela in z zavestjo in voljo delavcev možno opraviti najzahtevnejša in količinsko velika dela tudi v izredno krakem času.

Ocena dela, po krajšem času obratovanja, nam kaže, da bomo lahko ob strokovnem in vestnem delu dosegli vse načrtovane parametre, kot so povečane kapacitete, (že sedaj smo uspeli barvati z maksimalno hitrostjo 25 m/min.) boljše kvali-

In končno: otvoritev

teto in racionalnejšo porabo energije, vode in s tem znižanje proizvodnih stroškov. Vse te trditve pa lahko veljajo v tem trenutku le za klasično kontinuirano barvanje po PAD STEAM postopku. Z barvanjem v peni bomo pričeli šele 16. septembra in šele takrat bomo lahko dali tudi prve realne ocene za ta del investicije. Za tovrstno barvanje rabimo namreč nekaj novih pomožnih sredstev ter barvil in nove laboratorijske recepture. Krajši časovni odmik

za uvajanje nove tehnologije barvanja v peni je predvzetakem delu nujno računati tudi z zastoji v tekoči proizvodnji. Pričakujemo, da bomo postopoma osvojili tudi to proizvodnjo in da bomo tudi s tem delom opreme dosegli načrtovane rezultate. Popolni uspeh pa bomo dosegli le, če bomo tudi te stroje ustrezno negovali in vzdrževali, da bodo dolgo služili svojemu namenu.

Edvard Lozar

Kazalci varnega dela v tem letu

V prvi polovici tega leta smo v DO registrirali in analizirali 30 nesreč pri delu. Od teh se jih je 24 zgodilo v DO na delovnem mestu in v zvezi z delom, ki ga delavci redno opravljajo ter 6 izven dela. Zaradi teh je DO izgubila 336 delovnih dni. Če podatke o nesrečah pri delu iz tega obdobja apliciramo na celo 1985 leto in jih primerjamo s prejšnjim letom, ugotovljamo naslednje spremembe stanja varstva pri delu:

Pogostost nesreč pri delu se nam je povečala, in sicer v TOZD A za 57 odst., v TOZD C za 60 odst., v TOZD B je ostala nespremenjena, le v DSSS se je zmanjšala za 60 odstotkov. Porast pogostosti nesreč pri delu za celotno DO znaša 25 odstotkov.

Ostali kazalci varstva pri delu so ugodnejši. Prvič, vse analizirane nesreče pri delu, tj. telesne poškodbe so lažje narave, kar potrjuje povprečna doba njihovega zdravljenja, ki na nivoju DO znaša 11,2 dni. V primerjavi z resnostjo nesreč pri delu iz prejšnjega leta (23 dni) se je ta zmanjšala na dobro polovico. Izguba delovnega časa po zaposlenem delavcu se je ravno tako zmanjšala približno za polovico. Vzroki nesreč

1.

1. Nevarno delo na višini, ki se je enkrat končalo z nalomljenimi petnimi kostmi, drugič pa z operacijo komolca. 2. Varno delo se je poškodovanim pred nesrečo zdelo zamudno.

Lahkomiselnost, nepazljivost in malomarnost, tj. neupoštevanje varnostnih ukrepov je lahko vzrok najhujših nesreč pri delu.

pri delu so to leto manj ali več isti kot prejšnja leta. Če jih naštejemo po množičnosti imamo naslednji vrstni red: Sovražnik varnega dela številka ena je malomarnost in nepazljivost delavcev pri delu (58 %), sledi nepravilen, tj. nevaren način dela (16 %). Vsi ostali vzroki nesreč, od katerih omenimo le pomanjkljivo zaščito strojev, okvara strojev, neuporaba oseb-

2.

nih zaščitnih sredstev, neurejen delovni prostor in drugo so nastopali le v posameznih primerih.

Glede zdravstvenega stanja in skrbi DO za zdravstveno varstvo zaposlenih se iz poročila ambulante za medicino dela — ZD Šiška o obdobju pregledanih delavcev DO Dekoratívna v prvi polovici 85 leta da razbrati naslednje: Od 164 pre-

gledanih jih je 44 odst. zdravstveno sposobnih za svoje delo brez pripomb, 37 odst. so ob pregledu imeli določena akutna ali kronična obolenja, ki niso vplivala na njihovo delozmožnost, 14 odst. so omejeno ali pogojno sposobni za svoje delo, ca. 2 odst. so nesposobni za dosedanje delo ter ca. 4 odst. so brez strokovnega mnenja o svojem zdravstvenem stanju, tj. svoji delozmožnosti, ker niso v celoti opravili zdravstvenega pregleda kljub temu, da so ga opravljali v delovnem času. Podrobnejša analiza ugotovljenih zdravstvenih okvar kaže in opozarja, da ima 18,2 % pregledanih delavcev začetno poklicno okvaro sluha. Prizadeti so skoraj v celoti razporejeni na delo v tkalnici (14 %) in v TOZD C (3 %). Hujših slušnih okvar ob tem pregledu ni bilo. Od drugih obolenj in okvar, ki so ugotovljene pri naših delavcih in ki lahko bistveno vplivajo na produktivnost in kakovost, zlasti pa na varnost pri delu, je treba omeniti 25 odst. bolj ali manj vidno prizadetih, kar je z ozirom na povprečno starost pregledanih (42 % starejših od 45 let) dokaj razumljivo, ter na 7 odst. hrbteničnih in prav toliko na dihalih obo-

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)
lelih delavcev. Posebno pozornost zasluži 3 odst. alkoholikov, ki so za svoje delo pogojno sposobni, tj. sposobni le, če abstini-
nirajo od alkohola.

Ob teh kazalcih varstva pri delu, ki so mimogrede povedano prejšnji kot slabi, je očitno, da se je varnost delovnega okolja in delovnih razmer pri nas izboljšala. Kljub temu se

moramo zavedati, da omenjeni vzroki nesreč pri delu niso sad nevednosti poškodovanih ali pomanjkljive skrbi DO za zdravje in življenje svojih delavcev, temveč stvar slabih navad po-

sameznikov, neodgovornosti poškodovanih in delavcev pooblaščenih za neposredni nadzor in kontrolo dela.

Vasilije Petronijević

Nekaj misli o pripravah na prihodnjo sejo CK ZKJ

Naslednja — 16. seja CK ZKS bo predvidoma sredi meseca septembra 1985. Razpravljali bomo o »Aktiviranju lastnih moči v organizaciji združenega dela«. Priprave na sejo CK ZKS, ki intenzivno potekajo, že dalj časa in sama seja o aktiviranju lastnih moči v OZD pomenijo konkretizacijo uresničevanja sklepov 13., 16. in 17. seje CK ZK Jugoslavije. Sodi-
dijo tudi v celotno predkongresno dejavnost članov, organizacije in organov Zveze komunistov.

Aktivnosti v osnovnih organizacijah ZK, kjer bomo razpravljali o aktiviranju notranjih dejavnikov v OZD, je tre-

ba povezati s tekočim stanjem v OZD, zlasti pa z rezultati gospodarjenja v prvem polletju 1985 in z uresničevanjem planov za leto 1985.

Prav je, da osredotočimo pozornost na interese delavca in drugih delovnih ljudi, na stalno povečevanje njihovega znanja in usposobljenosti, na spodbude za kakovostno delo, prizadevanja in inovativnosti vseh delavcev, zlasti pa strokovnih in poslovnih, na oblikovanje akcije za aktiviranje lastnih moči v OZD, ustrezne kadrovske politike v OZD in družbi, ter na možnosti hitrega uvajanja sprememb v organiziranosti OZD ali posameznih služb

glede na novosti v ekonomskem sistemu in politiki ali znanju, ki omogoča racionalnejše poslovanje in večje dohodkovne učinke.

Če bomo zavestno pristopili k reševanju nakazanih problemov, sem prepričana, da uspeh ne bo izostal, saj se velika večina naših delavcev zaveda sedanjih težav v gospodarstvu. Upam tudi, da je ta večina delavcev pripravljena prispevati svoj del po svojih močeh in sposobnostih k reševanju trenutno največjega problema, to je — zniževanje stroškov poslovanja.

Če se bomo znali z ljudmi odkrito pogovoriti, sproščeno

po domače kot v »davnih časih«, bomo tudi tokrat našli skupni jezik.

Menim tudi, da bi bilo večkrat potrebno upoštevati predloge delavcev in o njih razmisliti. Mnogokrat so ti predlogi koristni za lažje in kvalitetnejše delo, seveda pa je potreben čas, da se predloge preuči. Takojšen odgovor, ki je največkrat v interesu posameznika, pa ljudi odbija od nadaljnjega razmišljanja k napredku.

Zato, da izoblikujemo naš skupni interes, ki bo v korist celotnemu kolektivu, pa smo prvi zadolženi in odgovorni komunisti.

Marija Murn

Vtisi dopustov

Kolektivni dopust je za nami, zdi se mi, da je minil kakor čas v katerem živimo, vsaj za večino nas, prehitro. Nekateri so ga preživeli doma, drugi ob morju, tretji v hribih, nekdo pri starših na deželi.

Za vtise, lepe in grde pa sem vprašal nekaj sodelavk in sodelavcev.

JANEZ ARHAR — »Dopust sem v glavnem preživela doma. Popravljala sem prikolico za traktor. Enkrat sem šel tudi v gozd pogledat za gobe, pa žal nisem nič dobil.«

HUSEIN ODABAŠIĆ — »Na dopustu sem bil doma v Bihaću. Bilo je zelo vroče, tako da sem zelo težko prenašal vročino. Pomagal sem pri košnji in žetvi. Ker je doma samo oče, sem mu bil v veliko pomoč. Na morju nisem bil že par let, če bom lahko kaj prihranil, bom šel prihodnje leto.«

MARIJA GRUJČIĆ — »Letovala sem v Njivicah. Bivali smo v prikolici, kuhali smo sami, tako da mi bilo dosti dražje kot doma. Všeč mi je bila plaža in tudi kamp je zelo čist. Trgovine so bile letos dobro založene in odprte cel dan. Skratka, bilo je lepo, samo prehitro je minilo.«

EVA KOBETIĆ je letos letovala v Čateških toplicah v naši prikolici:

»Moram povedati, da sem kar malo razočarana nad stanjem prikolice, okna ne tesnijo, hladilnik ne dela, mizica je polomljena itd. Vreme smo imeli čudovito, voda kar prevroča, tako da nam je deset dni kar prehitro minilo.«

MISA KRHIN — »Dopust sva s sinom preživela v Ljubljani ob bazenu pri Šternu. Morja si nisem mogla privoščiti, ko pa plača ne dohaja nenehnih podražitev. Voda v bazenu je

bila sicer topla, vendar tako umazana, da smo se bolj sončili. Motile so me predvsem visoke cene in naturisti.«

NATAŠA CEGLAR — »Dopust sem imela razdeljen na več delov. Prvi del sem preživela s starši v vikendu na Dolenjskem, nato pa sem bila še v Lanterni. V Lanterni mi je bilo lepo, imela sem dobro družbo. Zvečer smo hodili v diskoteko pa tudi na nočno kopanje. Še najlepše pa sem se imela zadnje dni, ki sem jih preživela v Ljubljani.«

MARIJA ČERNE — »Letovala sem v naši prikolici v Stella Marisu. Neprijetno sem bila presenečena že takoj po prihodu na morje. V prikolici ni bilo razen ponve in lončka za kuhanje kave ničesar. Tako, da sem morala najprej v Umag kupiti posodo. Sicer je bilo zelo lepo.«

IRENA JAMNIK — »Polovico dopusta sem preživela doma. Ker gradimo hišo, sem imela kar precej dela. Drugo polovico pa smo bili na Malem Lošinju. Všeč mi je bilo nočno kopanje, lovili smo ribe, ki smo jih kasneje pekli na ognju. Bilo je zelo lepo, a je prehitro minilo.«

JELKA KOGOVŠEK je dopustovala v naši prikolici v Umagu.

»Pograjala bi čistočo v kampu, predvsem nemogoče sanitarije, ki so tako zanemarjene, da so neuporabne. Ker smo si kuhali sami, je bilo letovanje sorazmerno poceni. Všeč mi je bila plaža.«

Naj na kratko strnem misli vseh, s katerimi sem se pogovarjal: »Bilo je lepo in prehitro je minilo, toda doma je še vseeno najlepše.«

Tone Tomc

ZAHVALA

Ob bridki izgubi moje drage mame se zahvaljujem sindikalni organizaciji za podarjeni venec, sodelavcem in sodelavkam pa za izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Tone Jelovčan

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega očeta se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za izrečeno sožalje in za spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala tudi sindikalni organizaciji za darovani venec.

Lojzka Kristan

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega očeta se zahvaljujem za izrečeno sožalje, sodelavkam gospodarsko planske službe za spremstvo na njegovi zadnji poti in podarjeno cvetje. Hvala tudi sindikalni organizaciji za darovani venec.

Minka Vidmar

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi mojega očeta se iskreno zahvaljujem za pisno in ustno izrečena sožalja, osnovni organizaciji sindikata pa za podarjeni denar namesto venca.

Franc Kristan

Izobraževalna tema zazidalni sistemi

Oblikovanje naselja bi praviloma moralo biti tudi s privoljenjem gasilske organizacije, saj je to del preventive pred širjenjem požarne nevarnosti. Ti področje pa si prilaščajo urbanisti in projektanti. Le redko povabijo tudi gasilce ali pa na njihova priporočila polagajo premalo pozornosti. Posebno problematične so visoke zgradbe in preskrba s požarno vodo.

VIŠINE STAVB

Po naši razdelitvi delimo stavbe v nizke in visoke. Nizke so tiste, ki imajo največ eno nadstropje. Te so sorazmerno enostavne za reševanje, saj ne potrebujemo specialne mehanizacije, ampak zadostuje že čisto navadna lestev. Drugače pa je z visokimi. Te naj bi imele naslednje varnostne mehanizme:

- zidne hidrantne sisteme;
- utrjena zemljišča v bližini stavbe za specialna gasilska vozila, ki morajo biti stalno nezasedena;
- neovirani dostopi do teh stojišč;
- več vrst prekatnih zapor za preprečitev širjenja požara po stavbi, predvsem za zgradbe z več kot 10 etažami;
- požarne stopnice in sisteme za reševanje.

Z zagotovljenimi temi pogoji je skoraj povsod problem, saj če ne drugega so prostori za specialna vozila zatrpani z osebnimi vozili, kontejnerji ipd.

Če so visoke zgradbe namenjene industriji, je nevarnost še nekajkrat večja, saj je požarna obremenitev tam še večja.

Pravilni ukrep bi bil, da bi se do kršiteljev oz. odgovornih oseb izvajale strožje kazni.

GOSTOTA ZAZIDAVE

Tako kot je pomembna višina je izrednega pomena gostota pozidave ter da je prostor med zgradbami čim večji.

Po dostopu razlikujemo strnjene ali zaprte sisteme, polodprte ali blokovne in odprte ali individualne sisteme. Najtežavnejši so zaprti sistemi, v katerih so zgradbe pogosto razdvojene samo s požarnim zidom. Dostopi so možni samo z ene strani ali največ dveh strani. Zaradi racionalnosti je ta sistem značil-

len tudi za industrijske objekte. Polodprt sistem je prikladnejši, ker je dostop mogoč iz dveh ali treh strani. Najboljši pa je odprt sistem, posebno, če ni okrog zgradbe preveč ovir. Zelo pomembne pa so poleg dostopov tudi meje požarnih območij. To so površine cest in zelenic, kjer se požar pravilno ne bi širil. Najozja je taka meja, kjer je vmesna razdalja polovica od višine predvideno ogrožene in višine predvidene goreče stavbe. Vse manjše razdalje se vzame kot strnjeno naselje, ker je gibanje po teh prehodih za reševalce in gasilce življenjsko nevarno. Na tak način je lahko združeno več zgradb, požarni potencial zelo velik iz tega pa izhaja večja potreba po zagotovitvi požarne vode.

NAMEN ZGRADB

Poleg višine in gostote je izrednega pomena tudi namen, za katerega so zgradbe namenjene. Tako imamo javne zgradbe (dvorane, bolnice, šole, ipd.) stanovanjske, gospodarske in industrijske. Pomen te razdelitve je v zadrževanju ljudi v teh objektih. Potem, ko imajo indu-

strijski objekti navadno visoko požarno obremenitev, mora biti v javnih zgradbah zagotovljena nekajkrat večja varnost in zaščita pred požari.

(se nadaljuje)

RAZLAGA POJMOV

Požarna obremenitev je povprečna toplotna energija, ki bi se sproščala v primeru požara na kvadratni meter površine. Število je odvisno od količine in vrste materiala.

Merska enota je GJ/m² (gigajoule na kvadratni meter; po starem 1 GJ = 239143 KCal).

Tako imamo nizko (do 1 GJ/m²), srednjo (do 2 GJ/m²) in visoko požarno obremenitev.

Požarni potencial je množina toplotne energije, ki bi se sproščala z nekega objekta pri požaru.

Požarna voda, je tista, ki jo v danem trenutku uporabimo za gašenje (vodovod, bazeni, reke, jezera, močvirja, ipd.). Zahteve po vodi so naslednje pri:

3. stopnji požarne ogroženosti — 800 l/min ali 96 m³ vode;
2. stopnji požarne ogroženosti — 1600 l/min ali 192 m³ vode
1. stopnji požarne ogroženosti — 3200 l/min ali 384 m³ vode;
1. a stopnji požarne ogroženosti — 4800 l/min ali 576 m³ vode.

Da pa nam bo količina zadostovala, moramo začeti z gašenjem najmanj 10 minut po izbruhu.

Kronika

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI:

TOZD SUROVA TKANINA

1 otrok — počitniško delo

TOZD GOTOVA TKANINA

Marjan Črešnik — šivalnica
Vinko Kavšek — apretura
2 otroka — počitniško delo

TOZD PREDILNICA

Jože Brlec — predilnica 2
Martin Cerovšek — vzdr. in energet. - pripravnik
Ivanka Knez — predilnica 2 — pripravnik

TOZD ENERGETIKA IN VZDRŽEVANJE

1 otrok — počitniško delo

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Mahmutović Sejfudin — prodajna služba

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI:

TOZD SUROVA TKANINA

1 otrok — počitniško delo

TOZD GOTOVA TKANINA

Fani Škander — upokojitev
Čedo Popović — izjava delavca
Janez Čebulj — izjava delavca
Antonija Malovrh — izjava delavca
Silva Šinkovec — invalidska upokojitev
Vlasta Gorza — izjava delavca

TOZD ENERGETIKA IN VZDRŽEVANJE

1 otrok — počitniško delo

DELOVNI JUBILEJI

35 let:

Matilda Sušnik

30 let:

Ivanka Kudur
Kristina Drožina

25 let:

Jakob Župan
Karel Mačkovšek

20 let:

Jože Tomc

15 let:

Alojzija Urbanija
Marija Drabik
Marija Rožič
Angelca Grebenc

Ana Pečnik

Draga Cunilo

Draga Ščopulović

Ibrahim Galić

Ana Bestajnić

Irena Škorjanc

Nada Karić

Olga Živojnović

10 let:

Vasilije Petronijević

Ana Bitenc

Marija Zgonc

Vita Šikman

Kata Mištrafović

Sladana Novak

Rajko Zvizdalo

POROKE

Branko Mesarec

Janja Hofer por. Narobe

Janez Založnik

Stane Skrbinšek